

УДК 657.47

Н.Ю. Єршова, к.е.н., доцент, НТУ «ХПІ»

Ю.Д. Майкова, магістр, НТУ «ХПІ»

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ

Облік виробничих витрат є одним з найважчих ділянок в роботі бухгалтерії будь-якого виробничого підприємства. З розвитком ринкових відносин постає завдання удосконалення обліку та аналізу витрат з урахуванням чинників, які пов'язані з технологічними та організаційними особливостями виробництва. Важливим при цьому є вибір найбільш ефективного методу обліку виробничих витрат. Свій внесок у вивчення цього питання зробили такі вчені, як А.В. Проскуряков, Н.К. Моїсєєва, Ю.П. Анісімов, Л.Н. Лісовцева, А.А. Горбоконь, М.І. Іпатов, О.В. Туровець, А.Г. Дяченко, А.В. Антонець, Ш.М. Акаєв та ін. Підвищення ролі обліку і контролю витрат у системі управління підприємством можливе при застосуванні нормативного методу, який доповнює попередільний метод своїм методом контролю за відхиленнями від норм витрат матеріальних та трудових ресурсів. Головними причинами неповного впровадження нормативного методу обліку витрат на виробництво є неналежний стан нормативної бази. Для вирішення проблеми покращення обліку витрат виробництва необхідно, перш за все, створити таку нормативну базу промисловості, яка відповідала би нормативно-законодавчій базі, з одного боку, а з іншого— враховувала би особливості виробництва [1].

З метою удосконалення обліку й аналізу витрат необхідно звернутися до зарубіжної практики. Наприклад, до системи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції «Стандарт-кост», що дасть можливість зосередити увагу на відхиленнях від заздалегідь розрахованих стандартних норм. Це забезпечуватиме можливість здійснювати планування, установлювати

відповідальних осіб, що забезпечувало значне скорочення витрат. Але при цьому необхідно внести до Плану рахунків конверсійні рахунки, що дозволить виявити причини установлених відхилень від норм [2, 3].

Одним із перспективних напрямів удосконалення оперативного аналізу витрат є операційний аналіз, який аналізує зміну фінансових результатів бізнесу залежно від зміни величини та структури витрат виробництва. Цей метод, який є невід'ємною частиною управлінського обліку, називають також аналізом “Витрати – Обсяг - Прибуток” (“Cost – Volume - Profit”, CVP). При цьому постійні непрямі витрати враховуються як витрати періоду, що значно знижує трудомісткість, підвищує оперативність обліку, спрощує розрахунок прибутку при зміні обсягу реалізації, посилює контроль зі сторони держави за правильністю визначення сум податку на прибуток. Крім того, для здійснення поглибленого аналізу рекомендується також виділяти у складі постійних витрат прямі постійні витрати, які можна безпосередньо віднести на певний виріб (наприклад, амортизація устаткування цеху, де виготовляється цей виріб, заробітна плата цехового персоналу і т. д.), та непрямі постійні витрати, включення яких до собівартості продукту можливе лише за допомогою методів розподілу. При здійсненні аналітичних розрахунків постійні та змінні витрати відокремлюються за допомогою показника валової, або контрибуційної маржи [4].

Отже, удосконалення обліку та аналізу витрат виробництва можливе завдяки більш глибокому оперативному аналізу витрат виробництва, мінімізації недоліків обраного методу обліку витрат, максимально повне використання переваг, автоматизації збору і обробки аналітичної інформації про витрати, більш детальному вивченню світового досвіду обліку та аналізу витрат та оцінюванню можливості його впровадження у вітчизняний облік.

Література: